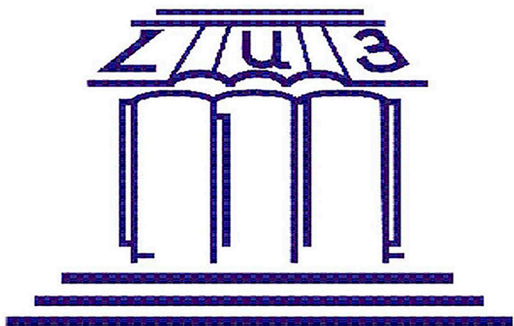

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

371.4

F-49

Պ. ԱՆՆՅՈՒՆ

ՊՈԼԻՏԵԽՆԻԶՄԸ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ
ՊԻՈՆԵՐԿՈԼԵԿՏԻՎՈՒՄ

ԿՕՅԷՐԾ.Ց

1932

ԵՄԲԵՂԱՆ

371-4

10 1 MAR 2013

2-49

4

Գ. ԲՆՆՅԱՆԻ

1007
33969

**ՊՈԼԻՏԵԽՆԻԶՄԸ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ
ՊԻՈՆԵՐԿՈԼԵԿՏԻՎՈՒՄ**

Թարգմ. Ա. Շափիրյան

Խմբ. Արմա Հալեմյ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր յերկրում կատարվում են պատմական տեղաշարժումներ: ԽՍՀՄ-ն խնդիր է դրել վոչնչացնել քաղաքի և գյուղի միջև յեղած սահմանները: Վերացվում է կուլակությունը վորպես դասակարգ՝ համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա: Մինչ-ջրհեղեղյան գյուղատնտեսական-գործիքներով տաժանների աշխատանքին փոխարինելու յե դալիս նորագույն տեխնիկան, վորք մահ է բերում անհատական տնտեսությունը: Տեխնիկան կուլտուրա յե բերում, ծարավ դարթեցնում դեպի գլխությունները: Գյուղ մտած տեխնիկան փոխում է չըբջապատող միջավայրի կենցաղը, կահանջում է այլ հատկություններով, այլ գիտելիքներով ոժտված մարդկանց կադրեր, քան կային մինչև այժմ: Անցյալի սեփականությունն է դառնում— տեխնիկան միմիայն քաղաքի համար—դարավոր տրադիցան:

Գյուղական առաջնորդը պետք է խմանա, վոր աճող սերունդը պետք է կրթվի նոր ձևերով, պետք է ղինված լինի տեխնիկական գիտելիքներով, ղիտենա մեքենան, չարժիչը, ելեկտրականությունը, կարողանա այս բոլորը ծառայեցնել մարդուն: Նա պետք է կարողանա ողտվել նբանցից խմանա հիմնական գործիքները, վորոնք բնորոշ են ներկա դարաշրջանի համար նրա այժմյան տեխնիկական զարգացման մեջ: Մեր յերկրի այժմյան տնտեսական զարգացումը պահանջում է, վոր մեր փոխարինողները պուլիտեխնիկապես կրթված լինեն:

Բայց ի՞նչ բան է պուլիտեխնիկական կրթությունը: Ի՞նչպիսի պայմաններում կոլեկտիվացված գյուղը կհասնի պուլիտեխնիկական կրթության իրականացմանը: Ի՞նչ պիտի անի պիտենիկոլեկտիվն աշխատանքի այս կալվածքագույն ճակատամասում: Այս դասին մենք կանք կառնենք այդ հարցերի վրա:

ՊԵՏՏՐԱՆԻ ՏՊԱՐԱՆ
ԳԼԱՎԼԻՏ 7003 (Բ)
ՀՐԱՏԱՐԱԿ. 1954
ՊԱՏՎԵՐ 6930
ՏԻՐԱԺ 3000

Պոլիտեխնիկական կրթութեան հարցը շատ պիտի ներառւայտակլիցներն և առանձնապէս գյուղական աշխատողներն համար միանգամայն նոր է :

Հնարավորութիւնն չկա այս դասին մեջ ամբողջովին, խորն ընդգրկել պոլիտեխնիկական կրթութեան բոլոր հարցերը : Մենք կանգ կառնենք միմիայն պոլիտեխնիկական կրթութեան գլխավորադուշն հատկանիշներն վրա, նրա իրականացման մարտնչելի քայլերի վրա այն չընթացատուով, վերին մեջ դտնվում և պիտեմքիորելտիվը, և նրա վրա, թե ինչ պետք է անի առաջնորդը պոլիտեխնիկական կրթութեան համար մղվող պայքարում :

ՊՈԼԻՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Մենք մտել ենք նոր գյուղի համար մղվող վճռական մարտերի շրջանը :

Դեռ այնքան եւ հեռու չե այն ժամանակը, յերբ գլխավոր «բանիմաց» ուժերը գյուղում հանդիսանում էին տիրութեւ, հերիմը : Գյուղատնտեսը, բժիշկը հաճախ, վորպես ուժ, չէին ոգտագործվում, կամ թե ոգտագործվում էին գյուղի տնտեսապես ավելի ապահով մասի կողմից : մասսաներն իրենց «տգխտութեան» պատճառով չէին ոգտագործում, նույնիսկ իրենց ունեցած սահմանափակ հնարավորութիւնները :

Հեռու չե այն ժամանակը, յերբ հրաժարվում էին գործածել հանքային պարարտանյութեր, գետն էին չցում նոր յերեան յեկած մեքենաները և այլն :

Ս. յամ մենք դուրս ենք յեկել նոր իրավակարգի, գյուղատնտեսութեան նոր կոլեկտիվ ձևերի համար մղվող պայքարի ճանապարհը, դուրս ենք յեկել պայքարի նախապատմական մեթոդների և արշավի խոշոր սոցիալիստական մեքենայացրած տնտեսութեան համար :

Յեթե առաջ միլիոնավորները չահագործվում էին ուժառաքառութեան հասցնող, ուժից վեր և անթափանցելի աշխատանքով, յերբ մարդը գործում եր գլխավորապէս իր ուժով, մասնակի կերպով կիրառելով անասունների ուժը (ծի, յեղ, կով, գոմեշ, իսկ այդ հնարավորութիւններն ունեյին գլխավորապէս ունեւորները, գյուղի կուլակային մասը), ապա այժմ մեքենան, նորագույն տեխնիկան գյուղ և մտել ավելի, քան յերբեք : Հենց միայն այն հանգամանքը, վոր հինգ տարուց հետո մենք կունենանք հարյուր-հազարավոր տրակտորներ, ասում է տեխնիկայի արմատավորման այն շահանքած թափի մասին, վորն ի սպաս է դրված սոցիալիստական շինարարութեան, գյուղի վերակազմութեան համար :

Բայց դործը միայն տրակտորների մեջ չէ: Հարյուր հազարավոր ամենաբարդ մեքենաներ, տարբեր տեսակի գյուղատնտեսական ինվենտար, դանազան հանքային պարարտանյութեր, վնասատուների դեմ պայքարի տարբեր քիմիական միջոցներ, նորոգման համար կահավորումներ, պատերազմական խոհանոցային վրաններ, հեռախոս, ռադիո, հանրակացարաններ—այս բոլորն ամենալայն կերպով արմատավորվում են գյուղում:

Հողագործության ժողովրդական կոմիտեները և Յակովլևի, Համկոմկուսի 16-րդ համագումարում իր զեկույցման մեջ բերեց չափազանց հետաքրքրական տրվյալներ: Նա ասաց, վոր առաջ 1 հեկտար դարձանագանցորեն մշակելու համար պահանջվում էր 230 մարդ—ժամ և մարդկային աշխատանքի 281 ժամ՝ աշանագանցորենի համար: Այժմ, մեքենաներ մտցնելու, տխնիկան արմատավորելու պայմաններում խորհրդային տընտեսությունում 1 հեկտարի մշակություն համար պահանջվում է 9 մարդ—ժամ, իսկ ժամանակի ընթացքում, յերբ մեքենայացման յենթարկվեն մի շարք աշխատանքներ, վոչ ավելի, քան 6 ժամ՝ տրակտորի 2-ժամյա աշխատանքի դեպքում (բերված բոլոր աշխատանքները վերցվում են ցանքսի սկզբից մինչև բերքահավաքը):

Վեց ժամ կազմակերպված, կոլեկտիվ և դիտակից աշխատանք՝ փոխանակ 281 ժամ ուժասույառ անող, տաժանելի աշխատանքի: Մետաղն ու նավթը՝ գեղջկանի քրտինքի փոխարեն:

Մենք այժմ մտել ենք այնպիսի չրջան, վոր մեք յերկրի կողմից առաջադրած խնդիրը, այն է՝ հասնել ու անցնել կապիտալիստական աշխարհից, մենք իրագործում ենք վոչ միայն արդյունաբերության, այլև գյուղատնտեսության մեջ: Փոխվում է յերկրի դեմքը:

Յեթն տխնիկան այսպիսի կայծակի արագությամբ, մարդկության պատմության մեջ չտեսնված անմարդկային արմատավորվում է գյուղում, ապա նոր

կադրերից պահանջվում է դիտենալ վո՛չ թե պապենական չուժն ու արորը, այլ դիտենալ, ուսումնասիրել կարողանալ ողովել և տիրապետել մոտորին, տրակտորին, կոմբային և ուրիշ դանազան մեքենաներին, իմանալ մեքենաների հիվանդությունները, կարողանալ բժշկել նրանց: Հարցը միայն այդպես կարող է դրվել, վորովհետև մի տասը տարուց հետո մարդուն չուժի հետ չես տեսնի. աճող սերունդը տաս տարուց հետո չուժն ու արորը կտեսնի միայն գյուղատնտեսական թանկարաններում:

Գյուղ մտած բարդ մեքենաներին սովորության և գնում ռադիոն, հեռախոսը, մոտոցիկլը, ավտոմոբիլը, յերկաթուղին. այս բոլորը կապում են քաղաքը գյուղի հետ ամենամուր կապերով:

Աճող սերունդը, վորը կարճ ժամանակից հետո կաշտնեսական գյուղի տերն է դառնալու, պետք է անենալ ուրիշ աշխարհահայացք, ուրիշ դիտելիքներ: Նա պետք է դիտենա մեքենաները, շարժիչները և այն պրոցեսները, վոր կատարվում են նրանցում. դիտենա հանքային պարարտանյութերը, թե ինչու այսինչ դեպքում պետք է գործադրել հատկապես այս և վոչ թե մի ուրիշ հանքային պարարտանյութ. բնության տարբեր յերևույթներին աղբեցությունը բերքի վրա, վնասատուների, մտախոտերի դեմ պայքարի միջոցներ և այլն և այլն:

Դեռևս սրանից 70—75 տարի առաջ կարլ Մարքսն ասում էր, վոր կապիտալիստական հարստահարությունը պատահրված մարդկությանն անհրաժեշտ է ձեռնարկել ծավալելու և իրագործելու պոլիտեխնիկական կրթությունը: Նա ասում էր. «Կրթություն ասելով մենք հասկանում ենք յերեք բան. 1) հոգևոր (այսինքն՝ մտավոր) կրթություն. 2) մարմնի զարգացում, վորը տալիս են մարմնամարզական դպրոցները և ռազմական վարժությունները. 3) պոլիտեխնիկական կրթություն, վորը պետք է ծանոթացնի բոլոր արտադրական պրոցեսներին ընդհանուր գիտական հիմունքներին, միաժամանակ սովորեցնի յերկխային ու դեռահասին գործնական

նորեն դործածել և կիրառել բոլոր արտադրութեաններին տարրական դործիքները: Մարքան ասում էր, վոր աճող փոխարինողների ամբողջ կյանքը պետք է որդանապես կապված լինի այն արտադրական շրջապատի հետ, վորի մեջ դանդաղում և աճող սերունդը: Նա ասում էր, վոր յերեխաները պետք է մասնակցեն արտադրողական աշխատանքին, բայց այն գլխավոր պայմանով, վոր այդ արտադրողական աշխատանքը կապված լինի կրթութեան հետ: «Յեկնելով այդ տեսակետից, մենք ասում ենք, վոր հասարակութունը չպետք է թույլ տա վոչ ծնողներին և վոչ էլ դործատուներին ոգավելու յերեխաների և դեռահասների աշխատանքից, բացի այն պայմանից, յերբ նրանց արտադրական աշխատանքը կապված կլինի կրթութեան հետ»:

Պրոլետարիատը, վերցնելով իշխանութեանն ու հաստատելով պրոլետարիատի դիկտատուրան մեր յերկրում, Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան հենց առաջին որերեց դործնական լուծման և դնում պոլիտեխնիկական կրթութեան հարցերը, իր ծրագրային խնդիրն է դնում աճող սերնդի կրթութեանը պոլիտեխնիկական ուղղութեամբ: Մեր կուսակցութեան ծրագրում ասվում է, վոր աճող սերունդը պետք է ստանա պոլիտեխնիկական կրթութեան, վորը թե տեսականում և թե գործնականում պետք է ծանոթացնի արտադրութեան գլխավոր ճյուղերին: Մեր կուսակցութեան ծրագրում յեղած այդ ցուցմունքը մարտական քաղաքական խնդիր է աճող սերնդի կրթութեան բնագավառում:

Ինչպես տեսնում եք, մեր դպրոցը պետք է լինի պոլիտեխնիկական: Այդ բանը հատկապես պահանջում է մեր դարգացման ամբողջ ընթացքը: Մենք մինչ այժմ չենք կարողացել լրջորեն ձեռնարկել պոլիտեխնիկական կրթութեան իրագործմանը, վորովհետև մինչև վերջին տարիները տեխնիկական վախկոտ քայլերով էր դնում դեպի գյուղ, վորովհետև պրոլետարիատի և աշխատավորության ամբողջ ուղարկութեանը դաժված էր տեսնական-արդյունաբերական հարցերի վրա:

Այժմ, յերբ մենք արագ առաջ ենք դնում, ապրիս անցնում ենք կապիտալիզմի «ծաղիկոց» կառքից, այժմ սոցիալիստական շինարարութեանն որակարգում դրել և պոլիտեխնիկական կրթութեանը, վորպես հրատապ, անհետաձգելի, մեր յերկրի սոցիալիստական շինարարութեան հետ որդանապես կապված խնդիր:

Մի ուրիշ տեղ Ն. Կ. Կրուպսկայան ասում է. «Պոլիտեխնիզմի նպատակն է ուսումնասիրել ժամանակակից տեխնիկան ամբողջութեամբ, նրա գլխավոր նվաճումները, նրա հիմունքները: Ուսումնասիրել արտադրութեան տարրեր ճշգրտիվ փոխհարաբերութեանները, ուսումնասիրել ժամանակակից տեխնիկայի դարգացման տեղեկանքները, պարզել թե ո՞ր և դնում այդ դարգացումը: Նշանակում է, պոլիտեխնիզմն առանձին դիսցիպլին, առանձին դիստիպլին չէ և վոչ էլ արհեստանոցներ, թեկուզ ինչքան էլ նրանք լավ կազմակերպված լինեն դպրոցական պատերի մեջ: Չեղք րեքված ուսանողները դեռևս պոլիտեխնիկական կրթութեան չեն տալիս յերեխային:

Պոլիտեխնիզմը պետք է սնուցանի իրենից բոլոր դիսցիպլինները, անդրադառնա նյութերի ընտրութեանը և՛ ֆիզիկայում, և՛ քիմիայում, և՛ բնագիտության ու հասարակագիտության մեջ: Հարկավոր է այդ դիսցիպլինների փոխադարձ կապը և նրանց կապը գործնական աշխատանքի հետ և առանձնապես նրանց կապը աշխատանքի սովորեցնելու հետ, — միայն այսպես կապը կարող է աշխատանքի դասավանդմանը տալ պոլիտեխնիկական բնույթ»:

Պոլիտեխնիզմը կրթել փոխարինողներին, նշանակում է կրթել այնպիսի յերեխաներ, վորոնք կլինեն արդեն վոչ թե հասարակ կատարողներ, այլ դիտողներ և վորոնք կկարողանան վերլուծել, խորացնել և ստուգել իրենց դիտողութեանները գործնականում, կյանքում, շրջապատում և այլն: Յերեխաները պետք է կարողանան, ինչպես ասում է Նադեժդա Կոնստանտինովնան, իրենց աշխատանքին վորոչ նպատակներ դնել, կա-

բազմաթիւ պլանաւորել իրենց աշխատանքը, հաշիւներ առնել, դժադրեր կադմել, նպատակահարմար կերպով բաժանել աշխատանքն իրար մեջ, աշխատել կոլեկտիվ կերպով: Նրանք պետք է իրենց մեջ մշակեն վարմել կառուցանալ նյութերի ու գործիքների հետ, հասնել իրենց հասակին մատչելի վորոշ հողացողութեան (խնամքութեան քրտարեմունքի) աշխատանքի մեջ, խմատավորել արտադրական պրոցեսներն աշխատանքը կադմակերպելու, նրանց հասարակական նշանակութեան տեսակետից: Պոլիտեխնիկական կրթութեանը պետք է կարողութեան տա հասկանալու արտադրութեան առանձին ճյուղերի միջև տեխնիկական և տնտեսական փոխհարաբերութեաններն ու նրանց փոխադարձ կապը: Պոլիտեխնիկոսին կադմլած ծրագիրն անխմատ է, առանց որդաճական կապի չըջադատի կյանքի և յերեխաների մասնակցութեան նրանում:

Պոլիտեխնիկական դպրոցի գլխավորագույն հատկանիշն է յերեխաների մասնակցութեանը մեծահասակների արտադրողական աշխատանքում, առանց վորի իմաստ չունի ամբողջովին պոլիտեխնիկական կրթութեան իրագործումը:

Մեր յերկրի ամբողջ դարգացումն ստեղծում է և մասամբ արդեն ստեղծել է պոլիտեխնիկական կրթութեանը ծաւալելու, մեծահասակների արտադրողական աշխատանքին յերեխաների մասնակցելու բարենպաստ պայմաններ: Այդ մասնակցութեան իրագործումը է պինն որ. ճիշտ է, նա հաճախ չափադանց աղավաղվում է. յերեխաներին հաճախակի չահագործում են, տալիս են ուժից վեր աշխատանք, վորը չի աճեցնում, չի կըրթում, չի լայնացնում յերեխայի աշխարհահայացը:

Մենք պետք է այժմ գործնական աշխատանքում բացառիկ ուղադրութեան դարձնենք յերեխաների թեկուզ մասնակի չահագործման ամեն տեսակի ձեւերն ու տնտեսները վոչնչացնելու վրա, տանք նրանց իրենց ուժերին համապատասխան աշխատանք, տանք նրանց այնպիսի կոնկրետ աշխատանքի ճակատամաս, վորտեղ յերե-

քեխաները կարողանան ստանալ կրթական առաւելագույն հետեանքներ. նրանց տալ այնպիսի աշխատանք, վորը կրթական տեսակետից արժեքավոր լինի, վորտեղ հնարավոր լինի ծաւալել և՛ ինքնագործունեւթյուն, և՛ նախաձեռնութեան, և՛ հնարադիտութեան, և՛ գլխաւարարութեան, դրսեւորել նոր ունակութեաններ, նոր ընդունակութեաններ, ամբացնել և վոչ թե քայքայել դեռեւ թույլ, չամբացած մանկական որդանիքը:

Տեխնիկան ամենամոտ սարգայում ամենալայն հոսանքով կդնա դեպի դուզ. դրա համար առաջադրել պետք է իսկույն ևեթ ձեռնարկի իրագործելու պոլիտեխնիկական կրթութեան մի շարք մատչելի քայլեր: Ինչքան էլ ցավալի յե իրականութեանն առանձին տեսլերում, այնուամենայնիւ պատահած միջավայրում հնարավորութեան կա իրագործելու դեպի պոլիտեխնիկական կրթութեանը տանող մասնակի տարրերը: Պարզ է, վոր տեխնիկայի դարգացումից, տեխնիկական արտադրութեան առկայութեանից և արտադրական շրջապատից է կախված պոլիտեխնիզմի վորակն ու աստիճանը: Չսպասել, մինչև վոր վազեն տանյակ ավտոմոբիլներ, տանյակ տրակտորներ, մինչև վոր յերեան դա կոմբայնը, ալ ոգտագործել այն ամենը, ինչ կա տվյալ մամանակում: Գլուղատնտեսական մանր ինվէնտարը՝ դարբնոց, խնոցի, սերմգոյիչ կայան, հանքային պարարտանյութեր, ահա այն որչեկտները, վորտեղ պետք է ծաւալել և իրագործել պոլիտեխնիկական կրթութեանն առանձին տարրերը: Հատուկ արժեքավոր է բացառիկ կարևոր են մեզ համար վլադիմիր Իլյիչի ցուցումները, վորոնք տրված են նրա կողմից դեռեւ ավելածութեան, պատերապմի, կապիտալիստական պաշարումի հեռավոր տարիներին, յերբ կանգնել էյին գործարանները, հաց չկար:

Իլյիչն ասում էր, վոր չի կարելի խոսել պոլիտեխնիզմի մասին ընդհանրապես ինչ-վոր հեռավոր ապագայում, պետք է հաշիւ առնել իրական դրութեանը տեսլերում: Նա ասում էր. «Վորպես բացառիկ հանձնարար-

բություն, զնեւ անմիջապէս պոլիտեխնիկական կրթութեան տնայնիւր, կամ ամէլի ճիշտ, հենց այժմ դեպի պոլիտեխնիկական կրթութեանը ասնող մի շարք մասնակցի քայլերի անմիջապէս իրադրութիւնը», և մասնաւորապէս եր ամող սերնդի պոլիտեխնիկացման կոնկրետ, առաջին հայացքից մանր թմայող պլանը, բայց այնպիսի պլան, վորը մատչելի չե և իրադրութիւն պատահած դպրացում, պատահած պիտեւրդակատում: «Հաճախել ելեկտրոկայաններ, մի շարք դասարանութեաններ վործերի հետ, մի շարք գործնական աշխատանքներ ելեկտրականութեան հետ, վորոնք միայն հնարավոր են»:

Մենք ասլատ ենք, մեզ հարկավոր են տնայնագործներ, փականագործներ», ասում եր իւրիւր, և հենց տեղն ու տեղը մասնաւորապէս եր, վոր նրանք բոլորը պետք ե ունենան պոլիտեխնիկական հորիզոն, նրանք պետք ե հասկացողութեան ունենան ելեկտրականութեան մասին, աղպիսին մեխանիկական և քիմիական արդյունաբերութեան մեջ կիրառելու մասին, ելեկտրիկ-Ֆիզիկայի պլանի մասին և այլն:

Այդ կոնկրետացրած պլանը բացառիկ արժեքավոր ցուցում ե և այստեղ համար:

Պիտեւրդակատողները պետք ե աշխատեն ոգտագործել այն բոլորը, ինչ ունենք առկա՝ մասնակցների պոլիտեխնիկական կրթութեան համար:

Տնայնիւր, ինկուրատորներ, ուսուցիչներ, հետախոս, քամհար մեքենա, ծղոտահատ մեքենա, ելեկտրոկայան, չոլեմեքենա, հնձող մեքենա, տրակտոր, կոմբայն, դարբնոց, նոր շինարարութեան, նորոգման արհեստանոցներ— այս բոլորն արժեքավոր սրբիւրներ են, վորտեղ հարկավոր ե աշխատել իրադրութիւն պոլիտեխնիկական կրթութեան մատչելի քայլերը: Նույնիսկ կարի մեքենան շնորհքով ուղտագործել կարողանալու գեպում կարծի և տալ պոլիտեխնիկական կրթութեան տարրեր, մասեր, պոլիտեխնիկական մեքենա: Կարի մեքենան, կարի գործը, վորն առաջին հայացքից թվում ե թե չափազանց հասարակ և տնայնագործական և պոլիտեխնիկական կրթութեան

հետ վորինչ ընդհանուր չունեցող, կարող ե գործը փառչ կաղմակերպված լինելու դեպքում ոժանդակել պոլիտեխնիկական կրթութեան ծաւալմանը:

«Վերցնենք թեկուզ ուսուցման այնպիսի սովորական առարկա, ինչպիսին ե կարելի: Կարելի չե սովորեցնել տարրեր տեսակ կարել, կարելի չե սովորեցնել, վոր ժամերով ուղիղ կար անեն կամ թե կոնկաժակ կարեն: Դա կլինի արհեստ սովորեցնել: Բայց կարելի չե այդ սովորեցնելը բոլորովին այլ կերպ դնել: Կարելի չե այնպես դնել, վոր նա կապված լինի նյութի, գործիքների ուսումնասիրութեան հետ, վորպեսզի յերեւալի համար պարզ լինի թե ինչպէս տարրեր նյութերի համար, միեւնոյն պրոցեսը կատարելուն հարկավոր են տարրեր գործիքներ մի տեսակ ստեղծել կարում են բարակ կտավը, մյուսով մահուղը, կաշին պետք ե կարել բոլով, թուղթը պետք ե վոչ թե կարել, այլ ստանձել, կոլցնել, փայտը վոչ թե կարել, այլ շինել մեխով կամ ստանձով և այլն: Սա արդեն կլինի կարեն ուսումնասիրելու պոլիտեխնիկական մոտեցում: Կարելի չե տալ, վոր կամ մեկը կարի կամ յերկուսը, յերեքը, ռիթմ մոտեցնելով աշխատանքի մեջ, յերեմն դանդաղեցնելով, յերեմն արագացնելով, իսկ հետո կատարել մի շարք սրբիչ շարժումներ դարձյալ ռիթմով, յերեւոյ: Կարելի չե տարրեր ձեռով կարել սովորեցնել նաեւ մեքենայի վրա: միայն պետք ե ցույց տալ ինչպէս պատեցնել անիվը, մաքուր տեղը դնել և այլն, կամ թե մեքենայով կարել սովորեցնելը կապել հենց իրեն կարի մեքենայի կամ նույնանման մեքենաների ուսումնասիրութեան հետ: Այսպիսով կարելի չե կարել վորպէս արհեստ սովորեցնել, կարելի չե և սովորեցնել կապելով աղպիսին նյութի, գործիքի, շարժիչի և այլոց վերլուծութեան հետ— ահա դա կլինի պոլիտեխնիկական կրթութեանը» (Կիւլապիայա):

Մենք արմնով չենք ուղում ասել, թե պետք ե բոլորին կարի մեքենայի պոչից և ամբողջ ուշադրութեան ուղղել այդ կողմը: Մենք հենց վորպէս որեւակ բերինք կարի մեքենան նրա համար, վորպեսզի ցույց տանք,

Վոր պատահած մեքենայի, պատահած շարժիչի շուրջը կարելի չէ աշխատանք կազմակերպել և տալ թե արհեստի ունակութիւն և թե պոլիտեխնիկական կրթութիւն: Համառոտակի այսպէս և վորոշվում պոլիտեխնիկական կրթութիւնը:

Ինչպէս յերևում է, պոլիտեխնիկական կրթութիւնն այն աստիճան պետք է բարձրացնի կադրերին, վորպէս չէ նրանք զգան, վոր իրենք են արտադրութեան տերերը, յերկրի տերերը: Պոլիտեխնիկական կրթութիւնը պետք է հնարավորութիւն տա բազմակողմանիորեն զարգացնել աճող սերունդը:

Այժմ անցնե՛ք այն կոնկրետ ցուցումներին, թե վորտեղ առաջին հերթին պետք է կենտրոնացնել ուշադրութիւնը, վորտեղ առաջին հերթին անհրաժեշտ է ծախալել արտադրական-աշխատանքային կրթութիւնը, վորտեղ կան պոլիտեխնիկական կրթութիւն տարրերի իրաւործմանը հասնելու հնարավորութիւններ:

Այս բոլորը յերեխային պետք է տանի դեպի տրակտորի, մեքենայի, շարժիչի և այլն սխտեմատիկ, խոբացված ուսումնասիրութիւն:

Վոչ պակաս հետաքրքրական աշխատանք կարելի չէ ծախալել քսիչ նյութերի շուրջը:

1) Վառելիքի և քսիչ նյութերի ծախսերի միջին նորման (վառելիքի մոտավոր ծախսերի դիագրամման աստիճանային, ամսական, ինչքան կորուստ է յեղել, ցրտահոտները, պայթար նրանց դեմ):

2) Գտնել յուզեր, նրանց հատկութիւնները, ի՞նչպէս են ոգտադործվում նրանք, վորտեղից են ստացվում, քիմիական ի՞նչ պրոցեսներ են կատարվում:

3) Ուղափոխիչի յուզելն ու խնամքը:

4) Ղեկի ներքին մեխանիզմների յուզելը, բաշխման մեխանիզմը:

ՄԱՆՈՒՐ. — Մանրամասնութիւնն երբ տես Մ. Թ. Լենգիէի ղրքույկը «Товарищ Трактор».

Մենք ձգտում ենք, վորպէսզի տրակտորը լրիվ ոգտադործենք նաև ձմեռը: Յերեխաները կարող են կոմիտեի միջոցով հետ միասին ուղեկաններ դառնալ:

տրակտորը ձմեռը բանեցնելու համար: Այդպիսի աշխատանքներ կարող են լինել. տրակտորի տրանսպորտը զանազան սառուցի ու ձյունի ծանապարհների վրա, տրակտորը բանեցնել վառելիքայն տեղափոխելու համար, ճանապարհներ շինելու, ձյունը դաշտերում հալեցնելու և պահելու համար և այլն և այլն:

ԱՐՇԱՎ ՄՈՏՈՐԻՆ ՏԻՐԱՊԵՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Իլիչը մատնանշել է, վոր կառուցել սոցիալիստական հասարակութիւն, առանց բարձր տեխնիկայի, վորն ընդգրկի յերկրի կյանքի բոլոր բնագոյումները, վոչ միայն քաղաքում, այլև գյուղում, անհնար է: Նա ցույց է տվել, վոր սոցիալիզմ կառուցելու համար հիմքը «մեկն է և միայն մեկը» — խոշոր արդյունաբերութիւնը:

Մոտակա տարիներում մասսայական մեքենան, վորը յերևան կգա յուրաքանչյուր գյուղում, յուրաքանչյուր շենում, կլինի տրակտորը:

Այժմ մենք ունենք մեր դաշտերում ամենաքիչը 100.000 տրակտոր, հինգ տարուց հետո կունենանք մեկ միլիոնից ավելի:

Յեթն իրոք, ինչպէս մատնանշել է Լենինը, տրակտորն ոգտադործենք կրթական նպատակների համար, չխանգարելով նրա արտադրական աշխատանքներին, ապա կարելի չէ կատարել մի անդնահատելի նվիրարեութիւն պոլիտեխնիկական աշխարհաշայացքով աճող փոխարինողներ պատրաստելու դործում:

Տրակտորի, մոտորի և ուրիշ մեքենաների շուրջը կարելի չէ ծախալել կենդանի աշխատանք, վորը կտանի դեպի պոլիտեխնիզմը:

Բայց գյուղի պայմաններում ի՞նչպիսի աշխատանք կարելի չէ և հարկավոր է ծախալել առաջնորդի կողմից տրակտորի շուրջը:

Մեզ մոտ, գիղանտների — Ստալինգրադի տրակտորատորի, Չելյաբինսկի, Խարկովի և ուրիշների շինարարութեան հետ զուգընթաց գնում է և տրակտորա-

վնասարարութիւն: Մեր յերկիրը չափադանց մեծ վնասներ ե կրում տրակտորների և առհասարակ գյուղատնտեսական մեքենաների շարժումների և դեպի նրանց ունեցած անթույլատրելի և խայտառակ վերաբերմունքի պատճառով: Տրակտորին սիրով են դիմավորում, սպասում նրան անհամբեր, տրակտորն այժմ, ինչպէս սուրճ է, որվա հերոսն է:

Տրակտորի յերեւոյն ենտուղիագմ ե առաջացնում, միլիոնավորներին պայքարի վառում խալարի դեմ, վորովհետեւ նա ցույց ե տալիս ավելի լավ կյանքի, ավելի թեթեւ աշխատանքի, աշխատանքն ավելի լավ կազմակերպելու ուղիները: Բայց այդ ենտուղիագմի հետ միաժամանակ, տրակտորի յերեւոյն դալն առաջացնում ե նաե միանգամայն ուրիշ, հակադէր բան:

Ինչպէս վերեւում ասինք, մենք ունենք մեքենաների դիտակցաբար և անդիտակցաբար վնասարարութեան չափադանց մեծ չափեր: Մենք դիտենք նման վերաբերմունքի բաղմաթիվ դեպքեր:

Հարցած արակտորիստը տրակտորի հետ միասին ձորն ե գլորվել և ջարդել մոտորը: Մի ուրիշ հարցած տրակտորիստ, այնպիսի արագութեամբ ե աշխատել, վոր կոտորվել ե մեքենայի պտուտակը և ջարդվել վերին մասը:

Յետգոսիայի (Կրիմ) հայահատիկային խորհրդակցութեան տրակտորիստներից մեկը ստուցրել ե կատար-Պիլերի միջի ջուրը և պայթեցրել տրակտորը:

Կարելի չէ, իհարկե, շարունակել թանկագին մեքենաների դիտակցաբար և անդիտակցաբար վնասարարութեան դեպքերի թվարկումը, սակայն բերած որի-նակներն ել ցույց են տալիս, թե արդեն արագակցաբար պոլիտիկայի աշխատանքների համար դործունէություն ինչ լայն դաշտ կա այդ ճակատամասում: Այստեղ պահանջվում ե ողնութիւն, ողնութիւն և ողնութիւն: Պետք ե աշխատել, վորպէսզի ճանապարհներին սահմանված նորմայից արագ չբշեն, պայքարել հանկարծական դարձի դեմ, ռադիատորը չթողնել առանց ջրի, ամեն անգամ աշխատանքից հետո մաքրել մեքենան, նա-

յել մեքենային, նրա բոլոր թերութիւնների մասին հայտնել ում հարկավոր ե, ջանդել դնենրատորը և մաքնետոն: Սա միայն փոքր մասնիկն ե այն բանի, վորտեղ վոր հարկավոր ե կենտրոնացնել ամբողջ ուղարութիւնը:

Պիտները պետք ե պատերազմ հայտարարի տրակտորը փչացնելու և դեպի նա խայտառակ վերաբերմունքի դեմ: Պետք ե պայքարել տրակտորը կանոնավոր ոգտագործելու համար, աշխատել, վոր տրակտորին տրվի նորմալ, լրիվ բեռնավորում: Վերցրեք թեկուզ տրակտորի հետ կուլտուրային վարվելու այնպիսի փաստ: Տրակտորն աշխատում ե միմիայն մի միտք—վոր-րակտորիստին դրադեցնում ե միմիայն մի միտք—վոր-րակտորիստին թաղցնի իր գլուխը, տրակտորի մասին բոլորովին մոռացել ե: Տրակտորը մնում ե անձրեւի տակ, ժանդատվում, փչանում և ազդարանակութեան աչքի առաջ սկսում հալից ընկնել: Նույնիսկ ուղղելի վնասվածքը հարկավոր ժամանակին չեն շինում, մինչեւ վոր տրակտորն այն դրութեան ե հասնում, վոր այլևս ուղղելու փոք մի հնարաւորութիւն չի լինում: Հուլիսը, սպասումներ, առաջին չքեղ դիմաւորումներ, հանդեսներ բաղձալի մեքենայի պատվին և... չուտով հակառակը: Յեւ ամենադիտակցութեան այն ե, վոր այս բոլորը կատարվում ե փոք թե նրա համար, վոր պահանջվում են ինչ-վոր բացառիկ արտաճիւղիկական միջոցառումներ: Վոչ, պահանջվում ե շատ լքիչ քան, զպահիր, պահպանիր տրակտորի ստողութիւնը, ինչպէս քոնը, մինչեւ քո պահվելը, տրակտորին պահիր անձրեւից:

Պետք ե հատարական կարծիք ստեղծել տրակտորի շուրջը, և այստեղ դործունէություն անսահմանափակ դաշտ կա ջոկատի ու դպրոցի համար: Գոյիւ հողատար վերաբերմունք դեպի տրակտորը, ամոթանքի յինթարկել դեպի մեքենան ցույց տված անթույլատրելի կանկրետ փաստերը, դրա համար ոգտագործելով մատուցական յերկրները, պատի թերթերը և այլն: Այդ աշխատանքը հսկայական նախադիմութիւն կլինի պիտներների և դպրոցականների կողմից, տնտեսական

1007
33969

խոշոր եֆեկտ կտա: Այն պիտենեները, վորոնք պայքարում են խայտառակ փաստերի դեմ, նրանք զբաղվում կոփում են իրենց մեջ լավ վերաբերմունք դեպի մեքենան, կոփում են իրենցում սոցիալիստական տնտեսության փակական տերեր:

Վորոնք են աշխատանքի կոնկրետ ճակատամարտերը:

1) Տրակտորը պետք է աշխատանքի դուրս գա մաքրված վիճակում (մաքրել աշխատանքի դուրս դուրս առաջ):

2) Տրակտորիստի ղեկավարությամբ և ողնությամբ յուզել մեքենան:

3) Զուր լցնել ռադիատորում (ջուրը պետք է մաքուր լինի):

4) Ամեն անգամ ստուգել, վոր մեքենաները կանոնավոր կցված ու ամրացրած լինեն տրակտորին:

5) Մասնակցել տրակտորի քանդելուն, նորոգմանը և այլն:

6) Աշխատել խնայել բենդինը, նավթը տրակտորը պատրաստելու ժամանակ (պայքար վառելանյութը խնայողաբար ծախսելու համար):

7) Ողնել և մասնակցել ջուրը, բեղինը, նավթը զաշտում աշխատանքի վայրը հասցնելուն:

8) Պայքար տրակտորի պարապուրդների և այդ բանին նպաստող պատճառների դեմ:

9) Ողնել, վոր տրակտորը մի տեղից չտատ տեղափոխվի մի ուրիշ տեղ (մասերի, դործիքների հավաքելը և այլն):

10) Ուսումնասիրել տրակտորի միանգամայն ուսցիոնալ և եֆեկտավոր ոգտագործության պայմանները (տրակտորը պետք է աշխատի լրիվ բեռնվածությամբ և այնպիսի տեղերում, վորտեղ նա կարող է ամբողջովին բեռնավորվել):

ԻԼՁԻՅ ՅԵՎ ԻՆՁՊԵՍ ՍԿՍԵԼ ՏՎՅԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Ամենից լավ է, յեթե սկսվի ուղղակի տրակտորի մոտ եքսկուրսիա դնալուց: Նախքան եքսկուրսիա դնալը անհրաժեշտ է յերեխաների հետ զրուցել հետևյալի մասին. արտագործ՝ ենք արդյոք մենք տրակտորներ մեզ մոտ, ի՞նչպես յերեան յեկավ առաջին տրակտորը, ի՞նչ քանակությամբ տրակտորներ կան այժմ մեզ մոտ և արտասահմանում՝ առանձին յերկրներում, ո՞ւմ կողմից և ի՞նչպես է ոգտագործվում տրակտորը մեզ մոտ և արտասահմանում, տրակտորի յերեան դալու ղեկավարում ի՞նչ չափով աշխատանքը վերցվում է բանվորի, կոլտնտեսականի ուսերից և զբվում մեքենայի ուսին, արդյո՞ք տրակտորը ձեռնտու յե յեղից, ձիուց, մեզ մոտ ինչքա՞ն տրակտոր կլինի և այլն և այլն:

Յանկալի յե, վոր զրույցն անցկացնի վոչ մանկաժարժը, վոչ առաջնորդը, այլ ինքը, տրակտորիստը կամ մի մարդ, վորը չատ թե քիչ ծանոթ է մեքենային:

Եքսկուրսիաների ժամանակ հարկավոր է ծանոթացնել յերեխաներին տրակտորի կառուցվածքին, չարժիչին, վառելանյութ մատուցող մեխանիզմներին, ցույց տալ, թե ի՞նչպես է ղեկավարում տրակտորը, պատմել, թե ի՞նչպես կարելի յե տրակտորիստ դառնալ, զժվա՞ր է արդյոք առհասարակ տրակտոր վարելը, պատմել, թե ի՞նչ խնամք է անհրաժեշտ տրակտորին, ի՞նչպես տրակտորն անհատական տնտեսությունը վերակազմում և կոլեկտիվի և այլն: Այս բոլոր կենդրենտ ճակատամասերը հնարավորություն են ապրիտ սկիզբը դնել յերեխաների այդ աշխատանքը սիտեմատիկաբար անցկացնելուն: Մեծ յերեխաներին դա կտա տրակտորից ոգտվելու կարողություն, և կարելի յե նըրանց համար կազմակերպել առանձին բրիգադներ, տրակտորը հիմնովին ուսումնասիրելու համար:

Ավտոմոբիլ: Ավտոմոբիլը գործը մեզ մոտ լայնորեն դարձանում է: Յերեխաներն այս ուղղությամբ ի՞նչ կարող են անել գյուղում:

Կազմակերպել ցուցադրական ճանապարհային մա-

սեր, կազմակերպել ճանապարհներն աւ կամուրջները նարդեղու միութեաններ, մասնակից դարձնելով նաև մեծահասակներին, վերցնել ճանապարհներն վարձ մասերի շեփութեանն այն հաշիվով, վոր յուրաքանչյուր պիտաների և դպրոցականի ընկնի 2—4 մետր:

Հետաքրքրական աշխատանք կարելի յե ծախել նաև ավտոմոբիլի շուրջը: Ենթադրելով առաջին ավտոմոբիլը, ինչ իողնդոտներ կային նրա յերևան գալու ժամանակ, ինչպես կարելի յե բարելավել ավտոմոբիլային ճանապարհները, ինչ և անում տեխնիկան ավտոմոբիլներն եթանացնելու համար, ինչքան և բաց թողնված այս տարի, ինչպես ամեն մի յերևա կարող և ոմանդակել ավտոմոբիլային դարձը բարելավելու:

Ելեկտրիֆիկացիան գեղեցիկ անբավարար և մտնում գլուխ: Յերեխաներն ևս այստեղ կարող են կենդանի ու հետաքրքրական աշխատանք տանել: Մենք արդեն բերինք Ելեկտրի ստանձին մտքերը, թե ինչպես կարելի յե և հարկավոր և ոգտադործել յուրաքանչյուր փոքրիկ տեխնիկական արտադրական շրջապատ, վորի մեջ գտնվում են յերեխաները: Ելեկտրոկայանը կարելի յե ոգտադործել ծանոթացնելու համար յերեխաներին նորան, թե ելեկտրականութուն ստանալու համար վոր տեղից և ուժ վերցվում, ելեկտրիֆիկացիայի մեջ ինչպիսիք են ոգտակար սորձքը, նախքան ու վառելիքայնը, կենսին ինչ նշանակութուն եր տալիս տեխնիկայի կատարելագործմանը, շենքերի տալի և վառելիք արդյունաբերութեանը, ինչ հումուլթներ են ոգտադործվում ելեկտրոններով ստանալու համար—բարածուխ, վառելիքայն, նախքան: Ինչպիսիք ենք ուղևոր ենք անցնել սորձքի ամենալայն ոգտադործմանը, ո՞վ և դրանցում, վերահսկում ելեկտրոկայանի աշխատանքին, ինչպես պահպանել ելեկտրոններով, ելեկտրոններով ինչպիսի են տալիս 2, 10, 100 և ավելի կիլոմետրի վրա: Ելեկտրականութունն ինչպես և շարժման մեջ գնում մեքենայի մոտորը, ելեկտրոններով են ինչ հատկութեաններ ունի և այլն և այլն:

Այդ որչեղանքի շուրջն աշխատանքը պետք և այլն պիտ ծախել, վոր նա ճանձրալի չլինի և ստուգի թե դպրոցական և թե արտադրողական աշխատանքում:

Նորոգման արհեստանոցներ: Տարեց-տարի ավելում և մեքենաների քանակը: Նրանց նորոգման համար կազմակերպվում են նորոգման արհեստանոցներ: Ինչպես ոգտադործել արհեստանոցները:

Նորոգման արհեստանոցներին կից կազմակերպել մանկական տեխնիկական կայաններ, իսկ վոր դիտարկել և, աշխատել մասնակից դարձնել արհեստանոցներին աշխատանքին: մեքենաները նորոգման ժամանակ բաժանվում են մանր մասերի, մանրամասնութեանների, հարկավոր և ուսումնասիրել, ինչպես ամբողջական մեխանիզմը, այնպես և առանձին մասերը, ուսումնասիրել նրանցում առանձին կատարվող պրոցեսները: Արտադրական-աշխատանքային կրթութեանը մասնակից դարձնել նորոգման արհեստանոցներում աշխատող վարպետներին և վորակյալ բանվորներին:

Ելեկտրական աշխատանքներն այս տարի մեղ մոտ ծախվելու յեն վիթխարի չափերով: կառուցվելու յեն նոր շենքեր, նոր տներ, նոր բնակարաններ, գոմեր և այլն: յերեխաներն այստեղ ել կարող են մեծ աշխատանքներ տանել: քննել նախադժնը, ծախել մոդելի դործը, աշխատել կառուցողների մեջ, ուսումնասիրել առանձին շինարարական որենքները, ինչպես են կառուցվում նոր տները, շինարարութեան համար վոր նյութեր լավ և, վորը վատ, դյուլի պայմաններում շինարարական աշխատանքների մեջ ինչպիսիք մեքենայացում կորելի յե մոդելի, բոլոր մանուկների մասնակցութեանը շինարարական աշխատանքներում և այլն:

Կոմբայն: Մոտ ապագայում կոմբայնները հեղեղի նման կլինան գլուխ: Կոմբայնը հացահատիկ հավաքելու մի-բարդ մեքենա յե, վորը միացնում և իր մեջ հեծող և կարող մեքենաները: Կոմբայնը տեղաշարժվում և տրակտորի ողնութեամբ, իսկ նրա ամբողջ մեխանիզմը, այն և՛ կալոռն ու հնձողը, շարժման մեջ են գրվում մեծ շարժիչի միջոցով, վորը հատկապես միացած և մոտ-

բին: Այստեղ ի՞նչ աշխատանք կարող են տանել յերեսաները:

Պետք է ստեղծել խմբակներ, բրիգադներ, ուսումնասիրելու նրան, մոգել շինելու, առանցքակալները քննաձեռնելու, յուղելու, մասերը նորոգելու, մեխանիզմի քանոնավորութիւնն ստուգելու և այլ աշխատանքներէ համար: Յերեսաներին պետք է պատմել կոմբայնը կարգավորելու մեթոդները և այլն:

Հակաեղանդեային գործ: Հակահրդեհային գործում շատ բան կա անհասկանալի յերեսաների համար, և այդտեղ կարելի չէ մանկական գյուտարարութեան խոշոր աշխատանքներ ծավալել: Պատմել, թե ի՞նչպէս և ինչո՞ւ յե ջուրը վեր խփում: Հետեւել, վորպէսզի մեքենաները լինեն կարգին վիճակում, վորպէսզի տակաւում ջուր լինի, վորով և կաշտպանվի նա չորանալուց, կազմակերպել իր աղդանշանը հրդեհի դեպքում, աշխատել գտնել ախտի տեղը, վորով հնարավոր լինի ջուրն արագ տալ, վորքան կարելի յե արագ պայքարել հրդեհների դեմ, պայքարի միջոցները և այլն:

Համեմային պարարտանյութեր: Մենք արդեն վերը ցույց տվինք, վոր այս տարի մեզ մոտ կիրառվելու յեն հսկայական քանակութեամբ հանքային պարարտանյութեր, վորպէսզի վորքան կարելի յե, շատ բերք ստանանք: Յերեսաներին պետք է սովորեցնել, թե ի՞նչպէս կիրառել հանքային պարարտանյութերը, ուսումնասիրել նրանց քիմիական բաղադրութիւնը, վորոտեղից են ստացվում, ի՞նչ չափերով, մեզ մոտ վորքան են բաղարարում հանքային պարարտանյութերը, արտասահմանում ի՞նչ պարարտանյութեր են գործածվում, ի՞նչ չափերով, առաջ ո՞վ սկսեց գործածել, մենք, թե՞ արտասահմանը, այդ տեսակետից մենք ի՞նչքան ենք յետ մնացել, ինչո՞ւ առաջ չքաղութները չեյին կարողանում հանքային պարարտանյութեր գործածել, փորձեր դնել, կիրառելով տարբեր չափերով, տարբեր հանքային պարարտանյութեր, տարբեր բույսերի համար և տարբեր հողերում:

Կաշի արդյունաբերութիւն: Մաքուղ Միութեան

մեջ ցրված են տասնյակ հազարավոր մանր ու խոշոր փաշեգործարաններ: Խոշորները գտնվում են գլխավորապէս արտադրական կենտրոններում, իսկ մանրերը գյուղերի մոտ կամ հենց գյուղերում: Այդ արտադրութիւնները պետք է ոգտագործվեն յերեսաներին նրանց աշխատանքի մեջ մտցնելու համար:

Առաջնորդն աշխատանքը պետք է կազմակերպի ախտի հարցերի շուրջը: Ի՞նչպէս և ստացվում կաշին, ի՞նչ պրոցեսներ և անցնում նա, ի՞նչ աղդեցութիւն անի ավագանը կաշվի վրա, ինչո՞ւ մի կաշվից լավ նրբան է լինում, մյուսից վատ: Գործարանները թե՛ մասամբ, առանձնապէս տնայնագործականները, վորոնց հետ գործ պետք է ունենա առաջնորդը, գտնվում են հակասանիտարական դրութեան մեջ և նրանցում բացակայում է ամեն տեսակի կուլտուրական աշխատանք: Յերեսաներն այստեղ կարող եյին բացի կաշվի գործն ուսումնասիրելուց, ծավալել նաև կուլտուրութեան աշխատանքներ: Կաշվի գործի վերաբերյալ այդ բոլոր աշխատանքներն անկարելի յե ծավալել, առանց համապատասխան դիտեցող մարդկանց մասնակցութեան:

Ձիթահամեմային արդյունաբերութիւն: Մեղ մոտ յայն դարդացում են ստանում չորակայուն կուլտուրաները: Առաջ հատուկ ուշադրութիւն եր դարձվում արեւածաղիին և վուշասերմերին: Իսկ այժմ սոյան ստանում է չտեսնված, վիթխարի ծավալ: Գոյութիւն ունեն բաղմամբիլ խոշոր ձիթահան մեռնարկութիւններ: Ի՞նչ են անում ջոկատներն այդ մեռնարկները յերեսաների պոլիտեխնիկական կրթութեան նպատակներին ոգտագործելու համար: Չե՞ վոր համարյա յուրաքանչյուր գյուղում կան ձիթահանքեր: Հարկավոր է այստեղ ևս ծավալել յերեսաների աշխատանքը: Ի՞նչպէս և ընդարձակվում ձիթահանքային գործը, ի՞նչ կատարելագործութիւններ է ունեցել նա, այդ գործի ռացիոնալացումը, յերեսաների միջից առանձնացնել առանձին բրիգադ արտադրական պրոցեսների մեջ ռացիոնալացում տեղեցնելու համար: Պատանի գյուտարարների մեղքը

պետք է դարձնել վորոշ կատարելագործութեաններ ժացնելու ուղղութեամբ, իսկ այդ տեսակետից արդեն կան առանձին վորձեր: Սերմերից ինչո՞ւ է ի՞նչպես են ձևի ստացվում: Արդեն նոր ձևի մասնակցերի մոդելներ, քանի նախագծերը, նոր շենքերը և այլն:

Ծափարի արդյունաբերութեան: Ծափարի ծակնդե-
ղը, վորն աճում է յերեսանների աչքի առաջ և շաքար
տալիս, գիտե՞ս յուրաքանչյուրը: Յերեսանների հետա-
քքրութեանը նրանից հետո չի գնում— հասարակ
ծակնդեղ, բայց ստացվում է քաղցր շաքար: Ախր և,
միջանիսը հետաքքրվում են, բայց հետաքքրութեան-
նը վոչվորի կողմից չի ձևակերպվում: Բացի ծակնդե-
ղը հալաքելու, քաղհանելու, կտրելու սովորական,
միջադադար, ձանձրալի, ֆիզիկական ուժերից վեր և
ուժասպառ անող աշխատանքներից, յերեսանները վո-
չինչ չեն անում: Պետք է ծավալել յերեսանների արտա-
դրական-աշխատանքային կրթութեանն այդ ծակառա-
մատում. իսկ չե՞ վոր շաքարի դործարանների տեխնի-
կան չափադանց բարդ է. այստեղ առաջանում են քե-
միական, տեխնոլոգիական տարրեր պրոցեսներ: Այս
բոլորը վերաբերում է հատկապես Ուկրաինային, վոր-
տեղ գլխավորապես դարդացած է շաքարի արդյու-
նաբերութեանը: Ի՞նչպես մեքենայացման յենթարկել
ծակնդեղի մշակումը, հալաքումը, ինչպե՞ս կիրառել
աշխատանքի ավելի ռացիոնալ ձևեր և այլն, այս բա-
րոր պետք է ստանան իրենց բացատրութեանը:

Ալրադացային արդյունաբերութեանը մեզ մոտ
նույնպես ծավալվում է հսկայական չափերով: Այժմ
կարելի չէ սկսել յերեսանների համար ամենահասարակ,
մատչելի աշխատանքից. ինչո՞ւ հողմադաշները չեն կա-
րողանում առաջին տեսակի ալյուր տալ, ի՞նչպես է
ստացվում ալյուրը. ալրադացային արտադրութեան
չարժեքները, մեխանիզմներն ու կահավորումը: Ինչո՞ւ
քամի չեղած ժամանակ հողմադաշները չեն աշխատում,
ի՞նչպիսի կատարելագործութեաններ կտրելի չէ մըտ-
ցնել, ի՞նչպես ոգտագործել աղացների համար քամու,
ջրի և էլեկտրականության ուժը: Մեքենայացված խո-

շոր աղացներ, ուսումնասիրել նրանց մեխանիզմները,
մեքենաները, վերցնել նրանց չեֆութեանը, մացնել հա-
սարատարական ռացիոնալացում, աշխատանք տանել ա-
ղալու համար յեկած գյուղացիների մեջ և այլն:

Բեկնի գործարաններ: Ներկայումս մեզ մոտ տար-
վամ է բեկնի դործարանների հսկայական շինարարու-
թյուն: Յերեսաններին պետք է պատմել, թե ի՞նչպես են
կերակրում և դերացնում խոզերին բեկնի դործարան-
ների համար, հիմնավոր ուսումնասիրութեան համար
յերեսաններին տանել այն գյուղերը, վորտեղ կան բե-
կնի դործարաններ:

Ուլա-դաշարային և սղու արդյունաբերութեան:
Արդյունաբերութեան այս ճյուղերը վերամշակում են
գլխավորապես յեղիպտացորեն և դետեյններ: Ներկա
չըջանում մեր յերկրում սպիրտի արտադրութեանը
նշանակալի չափերի յե հասնում: Այստեղ յերեսանները,
բացի դործարանի որդանիցմը, մեխանիզմն ու մեքենա-
ներն ուսումնասիրելուց, պետք է հետեեն տեխնիկային,
քիմիական պրոցեսներին, թե ինչպես է սպիրտ ստաց-
վում դետեյններից, յեղիպտացորենից, ի՞նչ պրոցես-
ներ են կատարվում և ի՞նչ կա ընդհանուր անալիզադոր-
ծական ապարատների և ողու դործարանների միջև, մը-
շակման ի՞նչպիսի ձևեր և անցնում ուղան:

Կոմսերվի արդյունաբերութեանը նույնպես լայն
ծավալ է ստանում մեր յերկրում: Նա առանձնահատուկ
նշանակութեան ունի այստեղ, վորտեղ պետք է պահ-
պանել շուտ փչացող մթերքները, ինչպես, որինակ,
ձուկ, բանջարեղեն, պամիդոր, բադրիկան և այլն:
Հատկապես խոշոր նշանակութեան ունի յայդ բանն տե-
բերիութեան դեպքերում: Ի՞նչպես պահպանել մթեր-
քների լավարակութեանը, ինչո՞ւ մթերքներից միջանի-
սը շուտ են փչանում, մյուսները յերկար պահպանվում,
ի՞նչպես է կահավորված կոմսերվի արդյունաբերու-
թյունը, ի՞նչ պրոցեսներ են կատարվում այս կամ այն
արտադրանքում:

Թաղամարտական մթերքների վերամշակման ար-
դյունաբերութեան: Մենք ունենք 310 միապահեստներ,

վերոնք բաց են թողնում տարեկան 150 հազար տոնն
ձու, թոչնագիրացման գործարաններ, բամբակի և փե-
տուրի գործարաններ, ձվի թափուկների վերամշակման
գործարաններ: Կառուցվելու յեն մոտ հարյուրավոր
սառցարաններ, հարյուրավոր ձվապահեստներ, միջա-
նի հարյուր թոչնագիրացման կայաններ, բազմաթիվ
տարբեր տեսակի մեծ ու փոքր ինկուբատորներ, փո-
րոնցից միջանխի մեջ կարելի չե միանգամից 30-000
ձվից ավելի դնել:

Այստեղ նույնպես կարելի չե հետաքրքրական աշ-
խատանք ծավալել սառցարանները, ինկուբատորներն
ուսումնասիրելու համար: Ուսումնասիրել ձվապա-
հեստների կառուցվածքը, վերցնել առանձին պահեստ-
ների, թոչնագիրացման ձեռնարկների չեֆուլթյունը և
այլն:

Դեղաբույսերի մշակումը: Մեզ մոտ գյուղերում
յերեխաները հսկայական աշխատանք են տանում դե-
ղախոտեր հավաքելու գործում, բայց թե ի՞նչ դեղեր են
ստացվում նրանցից, յերեխաներն այդ չգիտեն. առաջ-
նորդն այստեղ ևս պետք է աշխատանք ծավալի: Մեզ
մոտ կառուցվում են յեթերային յուզի տանյակ գոր-
ծարաններ, փորտեղ հարյուր հազարավոր ուռլիներ
են ծախսվում: Դրա համար ել այնտեղ, փորտեղ կան
նման ձեռնարկներ, անհրաժեշտ է ծավալել յերեխանե-
րի թե տեխնիկական և թե հետազոտական աշխատանք-
ները:

Վուշի և կանեփի վերամշակման արդյունաբերու-
թյուն: Մեզ մոտ արդեն կառուցվում են վուշի և կանե-
փի սերմերի մշակման հատուկ ձեռնարկներ: Կառուց-
վելու յեն մոտ 30 գործարան, հարյուրից ավելի ծե-
ծող-բերող գործարաններ, միջանի սանրեղ-դղելու
գործարաններ, միջանի հարյուր վուշապատրաստման
գործարաններ, միջանի հարյուր թրջող դնելու փո-
սեր և այլն: Հարկավոր է, փոր յերեխաների աչքի ա-
ռաջ և արագացող գյուղատնտեսության այդ ճյուղը
չանցնի առանց յերեխաների մասնակցության, առաջ-

նորդն ու մասնակավարժը ուս ևս պետք է ոգտադործեն
կրթական նպատակների համար:

Յուղա-պանրագործարաններ: Կուսակցության
16-րդ համագումարի վորոշման համաձայն ծրագրը-
վում է վիթխարի չափերով ընդարձակել անասնապա-
հությունը: Այժմ մեզ մոտ աշխատում են մոտ 7 հա-
զար յուղադործարաններ, կառուցվում են 700-ից ա-
վելի նոր գործարաններ: Այս գործարաններն ևս պետք
է ոգտադործել մանկական մասսայի մեջ պոլիտեխնիկ-
մի տարրերն արմատավորելու նպատակներով: Ի՞նչ
պիտի մեքենաներն ավելի բարձրորակ յուղ են տալիս,
քանի՞ անգամ հեշտացնում են նրանք մարդու աշխա-
տանքը, ինչո՞ւ համար հատկապես տվյալ մեքենան
այժմյան չրջանում խոշորագույն ծավալումն է ստա-
նում Խորհրդային Միության մեջ: Պետք է գտնել յե-
րեխաների աշխատանքի համար կոնկրետ ճակատամա-
սեր, նրանց ուժերին ներած աշխատանքի որյեկտներ:
Այս բոլորը պետք է ոժանդակեն տեխնիկայից և ար-
տադրությունից դիտելիքներ ձեռք բերելու գործին:

Աղյուսի գործարաններ: Աղյուս տեսել և և գիտե յու-
բաքանչյուր յերեխա, բայց հարցրե՛ք, թե ի՞նչպես է
պարտաստվում աղյուսը գործարանում, դուք պատաս-
խան չեք ստանա: Կարող է պատահել, փոր աղյուս պատ-
րաստելու հասարակ, տնայնագործական ձեվերին ծա-
նոթ են, բայց գործարանային ձեվերն ու միջոցները
նրանք բոլորովին չգիտեն: Ինչո՞ւ համար գործարանում
չինված աղյուսն ավելի դիմացկուն է, չի փոխում իր
գույնը, դժվար է ջարդվում, իսկ ընդհանրապես, առ-
նայնագործական արտադրության աղյուսը հեշտու-
թյամբ կոտրտվում է: Աղյուսն ի՞նչ մշակումներ
է անցնում, ինչո՞ւ նա կարժրում է, չի՞ կարելի արդյոք
թեթեվացնել աղյուսի գործարանում աշխատող բան-
վորների աշխատանքը: Կուլտ-աշխատանքը մեծ մո-
տամբ աղյուսի գործարաններում թալլ և: Պիտեքներն
այստեղ պետք է ծավալեն պաշարը հարկածայնու-
թյան, ոսցմբցումը ծավալելու, կատարելագործության
և ոսքերնուպցման համար:

Դյուզատնտեսական մեքենաշինարարութեան գործարաններ: Մեզ մոտ, ամբողջ Միութեան մեջ, ցմբած են հարյուրավոր տարբեր մանր ու խոշոր գյուղատնտեսական մեքենաշինարարութեան գործարաններ: Ավելի խոշորները գտնվում են ինդուստրիալ կենտրոններում, ավելի մանրերը՝ չըջանային կենտրոններում, գյուղերի ու գյուղատնտեսական կենտրոնների մոտ: Նույնիսկ այն գործարանները, վորոնք գտնվում են ինդուստրիալ կենտրոններում, պետք է ամուր կապեն քաղաքի յերեխաներին գյուղի յերեխաների հետ: Այստեղ պետք է շտապի վեն այն հարցերը, թե ի՞նչպես և յերկաթից մեքենա ստացվում, մեքենան փոփոխութեան ի՞նչ պրոցեսներ և մտցնում գյուղում, ի՞նչպես և կաղմված գյուղատնտեսական մեքենաշինարարութեան հնգամյա պլանը, ինչո՞ւ մենք իրական ենք համարում, գյուղի նկատմամբ, կապիտալիստական յերկրներին հասնելու և նրանցից անցնելու լուրնգը: Ի՞նչ են բերում նոր գործարանները գյուղի համար, պայքար գործաւթումների դեմ, պայքար հարեցողութեան դեմ, պայքար հարկածայնութեան համար բանվորների և ծնողների միջև:

Սերմզտիչ սարքավորումներ: Մեզ մոտ համարյա յուրաքանչյուր գյուղում գոյություն ունեն սերմզտիչ սարքավորումներ: Յերեխաները վոչ միայն աղիատցիա յեն մզում, այլև իրենց անմիջական մասնակցութեամբ ունում են սերմը դաւելուն: Բայց հարցրեք հենց նույն յերեխաներին այդ սարքավորումների մեխանիկմի մասին և կտեսնեք, վոր նրանք այդ մասին վոչինչ չգիտեն: Գլանակի մեխանիզմը շատ հասարակ է, բայց այնուամենայնիւ, յերեխաների համար անհասկանալի: Ի՞նչ տարբերություն կա հասարակ, ձեռքով քամուն տալու կամ քամհարի և բարդ մեքենայական աշխատանքի միջև, ուրիշ ի՞նչ տեսակի սերմզտիչ մեքենաներ են լինում:

Մեքենա-տրակտորային կայաններ: Արտադրական աշխատանքային կրթությունն անցկացնելու, դեպի տնտեսական յարմար մատչելի քայլերն իրականացնելու համար մեքենա-տրակտորային կայաններն ամենաարդի

բազաներն են: Ի՞նչ կարող են անել այստեղ յերեխաները: Ուսումնասիրել մեքենա-տրակտորային կայանների արտադրական կյանքի հիմնական հարցերը, առանձնացնել հատուկ բրիգադներ ՄՏԿ-ում աշխատելու համար, վերցնել առանձին մեքենաների շինությունը, կապ պահանջ թանկութիւնների առանձին բրիգադներին հետ, կապ մակերպել կարճատե դասընթացներ յերեխաներին ծանոթացնելու համար տրակտորի աշխատանքին, կապ մակերպել մոդելային խմբակներ, բրիգադներ գյուղատնտեսական ինվենտարի համար, կապ մակերպել ցուցահանդեսներ, վորտեղ ցույց տրվի ՄՏԿ-ի նվաճումները, նրա աճումը, նրա առանձին հիմնադր կողմերը, հարկածայնութեան ու սոցմբման անհավարար լինելը և այլն: Առաջնորդը կարող է շատ մեծ աշխատանք ծաղկաւել ՄՏԿ-ի ամբողջ արտադրական կյանքի շուրջը:

Դարբնոց: Բայց չե՞ վոր վան գյուղեր, վորտեղ բացարձակապես չկա և վոչ մի տեխնիկա: Արժե՞ արդյոք այստեղ ծաղկաւել արտադրական-աշխատանքային կրթությունը: Անպայման այո: Ամեն տեղ գոյություն ունեն վարբնոցներ, վորոնց որական տառ անգամ տեսնում են առաջնորդը և յերեխաները, բայց այնուամենայնիւ նրանք մանրամասն վոչինչ չգիտեն վարբնոցի մասին: Կարելի յե այստեղ ել աշխատանքն ակսել յերեխաների հետ: Ի՞նչպես և ստացվում այս կամ այն իբր վարբնոցում, ի՞նչ մշակումներ և անցնում յերկաթը, ի՞նչ կարող են անել վարբներ: Պայքարել յերեխաների աշխատանքի չահագործման դեմ վարբնոցներում, վորքե մինչեւ այժմ ել գոյություն ունի մեզնում: Աշխատել, վորպեսզի յերեխաները կարողանան սխտեմատիկաբար նայել, դիտել վարբնոցում կատարվող առանձին պրոցեսները և աշխատանքից ապատ ժամերին կարգադրան իրենք մեծահասակի դեկավարութեամբ առանձին բրիգադներով մի բան շինել, սովորել:

Նոր գործարանները, նոր տեխնիկան, նոր մշակումը, մարդկային աշխատանքի հեշտացումը, թեկուզ հատարակ, պարզ մեքենաներով, — այս բոլորը կարող

Լուսն : Խմբակներ և արհեստանոցներ : Այն բոլորը, ինչի մասին մենք վերը խոսեցինք, հիմնականում նոր հարցեր են առաջնորդել համար : Մեզ մոտ մինչև այժմ պիտոնե-ր-ժաղժակերայության զործնական աշխատանքներն մեզ արտադրական-աշխատանքային կրթությունը դրված էր առաջնորդական ձևով : Ամբողջ աշխատանքը, այն- տեղ, վերստին նա տարվում էր, սահմանափակվում էր

Ֆուկանագաբործական գործ. յերեխաները պետք է
կարողանան նորոգել ամանեղենը, զորել (լհմել), կլա-
յեկել, ողտվել փականագործական գործիքներով, շե-
նել, որինակի համար, հավաքներ պահածոներին առաջ

իներից, չինել պարզ դործիքներ— մուրճ, քիչ, դանակ, գաթճուցակ, կարողանալ նորոգել կողպեքներ, ընտրել բանալիներ և այլն:

Ելեկարգարժ. կարողանալ հաղորդալիժ անցկացնել, այնտեղ, վորտեղ կեկտրոկայան կա, չինել ընդհատիչ, կոթառի միացում, զողել, հաղորդալիժը մեկուսացնել, լրացուցիչ կետ ավելացնել, բացատրել, թե ի՞նչպես և դործում ելեկտրահասանքը, ի՞նչպես են ալեկատում տարրերը, մարտկոցները, ուղիղ վարվել իմանալ ելեկտրական հոսանքի հետ և այլն:

Կոշկակարական գործ. նորոգել կոշիկները, իմանալ կաշվի մշակման պրոցեսները, կարողանալ և իմանալ, թե ի՞նչպես են վարվում կոշիկները մեխերով, դրսի յերեսից կարած և ներսի յերեսից կարած և ապա չըջած կոշիկներ:

Կարի գործ. կարողանալ նորոգել օսլաակեղենը, կոճակ կարել, թեք կարել, կարողանալ չինել տողրակ երսկուրսիաների համար, Փիղկուլտուրայի հողաթափներ, իմանալ կանոնավոր խնամել և ոգտադործել կարի մեքենան և այլն:

Կազմարարական գործ.—կարողանալ գրքեր կազմել, չինել թղթապանակներ, հուշատեսեր, բլեկնատեր, կարել տետրակներ և այլն:

Փառագործ.—կարողանալ նկարել, արտահայտել, մտադուն դարձնել, կարողանալ չինել ջոկատի, դպրոցի համար լուսանկարչական լաբորատորիայի ամենահասարակ կարգավորում, ծանոթ լինել ֆոտոդպրակային, մեծահասակ յերեխաների համար իմանալ կրկնառուցիկ ապակիները, ֆոկուսի (կիզակետի) տարածութունը, իմանալ ապակու (պլատինկի) մշակման պրոցեսները, մնայուն դարձնելը, թուլացնելը, ուժեղացնելը և այլն:

Քիմիական գործ.—յերեխաները պետք և իմանալ, թե ինչի՞ց և բաղկացած ջուրը, ջրի մաքրումը, ի՞նչ են թթուները: Իմանալ քիմիայի նշանակութունը արդյունաբերության մեջ, գյուղատնտեսության մեջ, ասպական գործում: Կարողանալ կեզքը հանել շորից,

թանաք չինել, դետնախնձորից սուլա պատրաստել, քեմիական միջոցներով պայքարել պարագիտների և դժադասանտության վնասատուների դեմ: Կարողանալ պատրաստել ամենահասարակ, հակադադ, ջոկատի և դպրոցի համար կազմակերպել հասարակ, պարզ քիմիական լաբորատորիաներ:

Ավիագործ.— չինել ոդադալիկ, ակրոսահնակի մոդել. բացատրել թե ինչո՞ւ յն լարճրանում ոդադալիկը, ուսումնասիրել ավիացիայի պատմութունը, պատմել, թե ի՞նչպես և թեչում ինքնաթիռը, դիտենալ նրա ամենադլխավոր մասերը և այլն:

Ռադիոգործ.—կարողանալ չինել ուղիւթ-ընդունիչ, ոդալել նրանից, դնել անտեննա, դիտենալ ուղիւթի պատմութունը, նրա ծագումը և այլն:

Մեխանիկական գործ.—չինել վորք նավերի մոդելներ, հասարակ նստոս, քամու և ջրի շարժիչների դործող մոդելներ: Բացատրել, թե ի՞նչպես և ոդատագործվում բնության եներդիան, ի՞նչպես և նա կերպարանալիտալում, հոսկացողութուն ունենալ զանադան շարժիչների ու մեքենաների կազմվածքի մասին—չողմ-մեքենայի, շողկառքի, ավտոմոբիլի, դիտենալ, թե ի՞նչպես և հաղորդվում եներդիան և այլն:

Թված բոլոր ունակութուններին պետք և տիրապետի յուրաքանչյուր յերեխա: Բայց միայն այն ժամանակ այդ ունակութունները կոժանդակեն պոլիտեխնիկական դարգացմանը, միայն այն ժամանակ կլայնացնեն պոլիտեխնիկական աշխարհահայացը, յերք նրանք ոդադանալեա կալված կլինեն աշխատանքի այն բոլոր ճյուղերի հետ, վորոնց մասին մենք վերք խոսեցինք: Նրանք պետք և ոդանալեա կալված լինեն այդ ճյուղերի հետ և պետք և դրվեն տվյալ աշխատանքի շուրջը հոտարակական-ոդատալար կիրառության համար:

ՊՈԼԻՏԵԽՆԻԶԱՑՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՍՆՆՅԱԿ

Աշխատանքի սննդակը միավորում է արտադրական-աշխատանքային կրթության բոլոր տեսակներն ու ձե-վերը: Աշխատանքի սննդակը, վորը պետք է ունենա յուրաքանչյուր ջոկատ, կազմակերպում է բոլոր ճյու-ղերի աշխատանքը, ղեկավարում է աշխատանքի ակտի-վի պատրաստումը և հանդիսանում է մի տեղ, վորտեղ յերեսխաներն ստանում են նախնական ունակություններ: Հասարակ աշխատանքի սննդակ կահավորելը մատ-չելի յն յուրաքանչյուր ջոկատին: Նա արժե 50-80 ուր-լի: Յեթե հնարավոր է հենց տեղում ձեռք բերել կա-հավորումը, ավելի լավ: Աշխատանքի սննդակն այնպես հետաքրքրական պետք է կազմակերպի աշխատանքը, վորպեսզի բոլոր յերեսխաներն ամբողջովին գրավվեն արտադրական կրթության մեջ:

ԻՆՉ ՊԵՏՔ Ե ՈՒՆԵՆԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՍՆՆՅԱԿՈՒՄ

1. Մաժուկ սեղանի—1 հատ.
2. Մաժուկ ձեռքի.
3. Խորոց խոշոր 10''—1 հատ.
4. Խորոց մանր 10''—1 հատ.
5. Զոգիչ 100 դրամանոց թիվուտի և ծալատիքի համար:
6. Ծակիչ.
7. Խորոց մեծ 8''
8. Կետիչ.
9. Մուրճ 400 դրամանոց:
10. Մուրճ 200 դ.—2 հատ.
11. Մետաղադոց
12. Հատիչ
14. Դարձուցակ.
15. Տախակաղոունդ (աջցոն)
16. Մետաղահատ մկրատ
16. Կարկին աղեղով
17. Թանդո
18. Փայտադոց

19. Շաշափ
20. Դուր $\frac{3}{8}$ '' , $\frac{1}{2}$ '' և $\frac{3}{4}$ '' 1''
21. Սոսիսձ յեփեղու տման
22. Աջցոն
23. Մետր ծալովի—1 հատ.
24. Սրբատաշիչ
25. Անկյունարդ փայտե
26. Խաղիչ
27. Դանակ կազմարարական—2 հատ
28. Զորավակ և սրիչ
29. Ծակահար
30. Մկրատ դերձակի
31. Սանտիմետր

Հատկաւ ժամանակը և արդեն կան համապատաս-խան պայմաններ, վորպեսզի մացվի յերեսխաների տեխ-նիկական գիտելորման աշխատանքի պարտադիր ժա-մեր, վորովհետեւ տարրական տեխնիկան չիմացող մար-դը մոտ ապագայում կլինի ինչպես անձեռք մարդը:

ՅԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ

Ամբողջ բովանդակությունից առանձին վերցրած ամեն մի աշխատանքի ձե, ինչքան ել նա լավ դժու-մինի, չի կարող ծավալուն պոլիտեխնիկ տալ: Մենք նշեցինք միայն հիմնական, ամենապոլիտիկոր որչեղանե-րը, վորտեղ հարկավոր է հասնել պոլիտեխնիկական կրթության իրադրժմանը: Այս ամբողջ աշխատանքը վոչ մի դեպքում չի կարող իրադրժվել, յեթե նա դը-րած լինի միմիայն տաշնորդի ուսերին: Առաջնորդը կազմակերպող է, նա պետք է աշխատանքին ողնելու համար դորժի կոչի իրենց դորժն իմացող մարդկանց: Միայն այն ժամանակ կարելի յն սկիզբը դնել և ծավա-լել պոլիտեխնիկական կրթությունը:

ԱՏՈՒԳԻՉ ՀԱՐՅԵՐ

1. Ի՞նչ է պոլիտեխնիկական կրթությունը.
2. Հնարավոր է արդյոք պոլիտեխնիկական կը-րթությունն իրադրժել գյուղում.

3. Ի՞նչ ուղիներ կան պոլիտեխնիկական կրթության իրադրժեկու համար.
4. Պոլիտեխնիկական կրթության զեղբում աշխատանքի ի՞նչպիսի ձևվեր կան.
5. Ի՞նչ և պահանջվում առաջնորդից.
6. Կարելի՞ յե արդյոք առանց կոլանսեսականների մասնակցության պոլիտեխնիկական կրթություն տանել.
7. Կարելի՞ յե արդյոք առանց յերեխաների մասնակցության արտադրողական աշխատանքների մեջ պոլիտեխնիկական կրթության հասնել:

ԳՐԱԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պոլիտեխնիկական կրթության վերաբերյալ հատուկ զբաղակրթուն չկա գլխավում: Առաջնորդն իր աշխատանքներում կարող է ոգտադրմել հետևյալը.

Крупская — Политехническая школа и производственная пропаганда.

Пастрак — Очерки политехнической школы.

Решения коллегии НКПроса о ШКМ.

Сборники «Техника — детям» по вопросам политехнического воспитания.

Резолюции политехнического съезда.

«Ազգային գրադարան»

NL0226247

ԳԻՆԸ 10 ԿՈՊ. (1 1/2 Լ.)

48 724

Ս. ԲԵՆՅՈՒ

**ՍՈՒԹԵԽՆԻԶՄ ԵՆ ԴԵՐԵՎԵՆՍԿՈՄ
ՍԻՈՆԵՐՈՏՐՅԱԴԵ**

Դոսիադատ ՍՍՐ Արմենի
Երևան — 1931